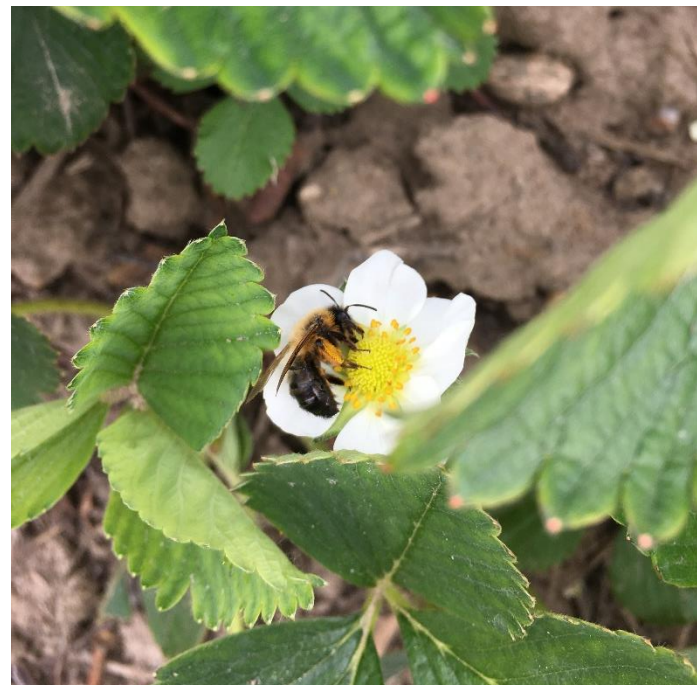

Øget biodiversitet som tiltag til bedre bestøvning og øget udbytte i frugt og bær

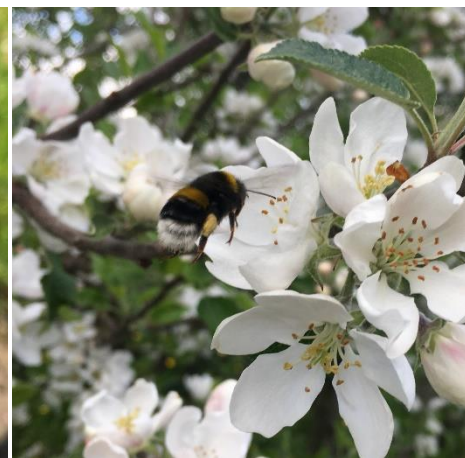
Økologi kongres november 2021
Helle Mathiasen, HortiAdvice
Lene Sigsgaard, Københavns Universitet

Fra **selvsterile** til **selvfertile** kulturer – **æbler**
Fra **afhængig** til at **have fordele** – **Jordbær**

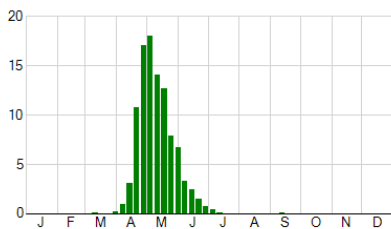
Insektbestøvning $\longrightarrow$ Sætning
Frugtfald
Kvalitet Antal frø/kerner/bær/størrelse

Honningbier står honningbierne for omkring 70% af udbyttet

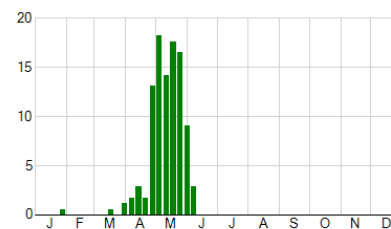

Vilde bier er et godt supplement
 Vilde bier er aktive ved lavere temperaturer
 Vilde bier er effektive bestøvere (behåret)

Fordeling pr uge i %
 Redhalet Jordbi (*Andrena haemorrhoa*)

Fordeling pr uge i %
 Æblejordbi (*Andrena helvola*)

Lys jordhumle ved indgang til rede

1 **Bevar og pas på småbiotoperne** i agerlandet – markveje, diger, markskel, læhegn, remiser, grøftekanter og vejrabatter kan være gode levesteder for bierne

2 **Udtag arealer permanent til natur** i forlængelse af eksisterende naturarealer, fx ukurante hjørner af marken. Gerne soleksporeret og på tørt og sandet jord

3 **Slå ikke vejrabatter, grøfter, markskel og brak- eller græsarealer** når blomsterne blomstrer. Vær dog opmærksom på slåningsfrier i landbrugsordninger

4 **Sorg for, at der ikke sker spild og afdrift** til naturområder og småbiotoper, når du gødsker og sprøjter – fx ved at holde afstand

5 **Pas på og plej eksisterende naturarealer** såsom overdrev, enge og heder med ekstensiv græsning eller høslet, så der er blomster igennem hele sæsonen

Det kan du gøre

10 bivenlige anbefalinger

Her er 10 anbefalinger til tiltag, som kan skabe flere levesteder og føde til bierne i landskabet. Hver anbefaling er værdisat med humlebier, hvor antallet af humlebier viser, hvor stor effekt tiltaget har – 10 humlebier er bedst, men alle anbefalingerne kan gøre en positiv forskel. Vælg de tiltag, som passer på din ejendom og i din drift.

6 **Bevar de gamle træer** i læhegn, markskel og andre steder på din ejendom

7 **Lav blomsterstriber** eller blomsterbrak på din omdriftsjord – lad dem gerne ligge flere år og omlæg etapevis, så du undgår at pløje hele striben op på én gang

8 **Etabler naturlige "bihoteller"** – udlæg fx bunker med grene eller sten eller læg en halmballe til henfald i læhegnet

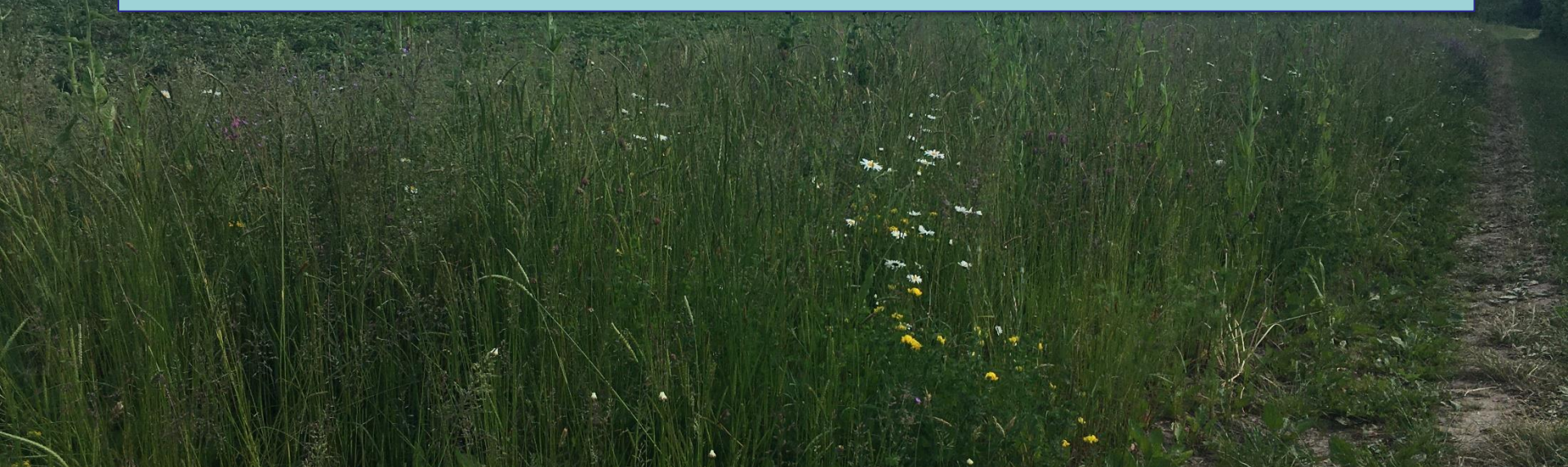
9 **Efterlad dødt ved** og lad fx grene og kvas ligge i læhegn eller andre småbiotoper efter beskæring

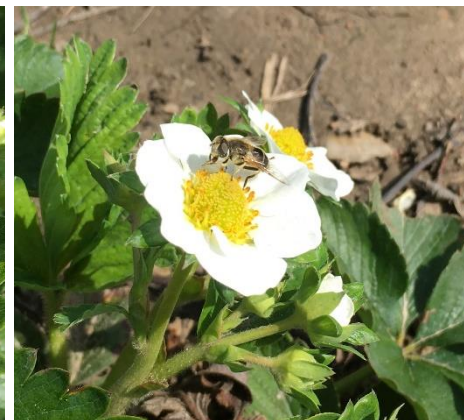
10 **Plant** hjemmehørende hvidblomstrede buske og træer i læhegn og remiser

- **Flerårige blomsterstriber - værdi for nyttedyr og bestøvere – fødekilde og skjul**
- *Lang blomstringstid,*
- *Tolerance overfor trafik og klipning*
- *Holdbar flere år*
- *Ikke vært for skadedyr*

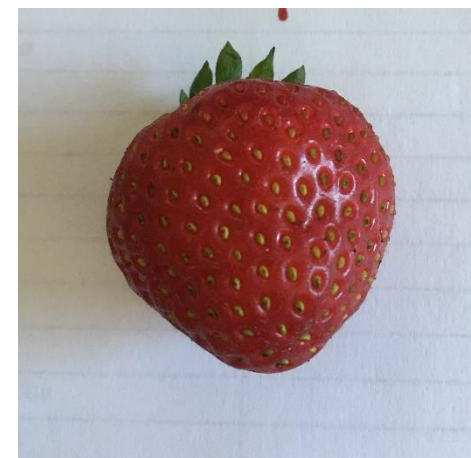
Bestøvere i blomsterne og frøblandingens; honningbier, humlebier, vilde bier, fluer, svirrefluer, sommerfugle og biller

Etablering af frøblandingens – opgørelser af fremspirede arter

Bestøvningsgrad

- Hånd-(optimal) vs. åbenbestøvning
- Vægt, form, størrelse og antal befrugtede kerner/achener

Kan blomsterstriber fremme bestøvning og udbyttet i jordbær?

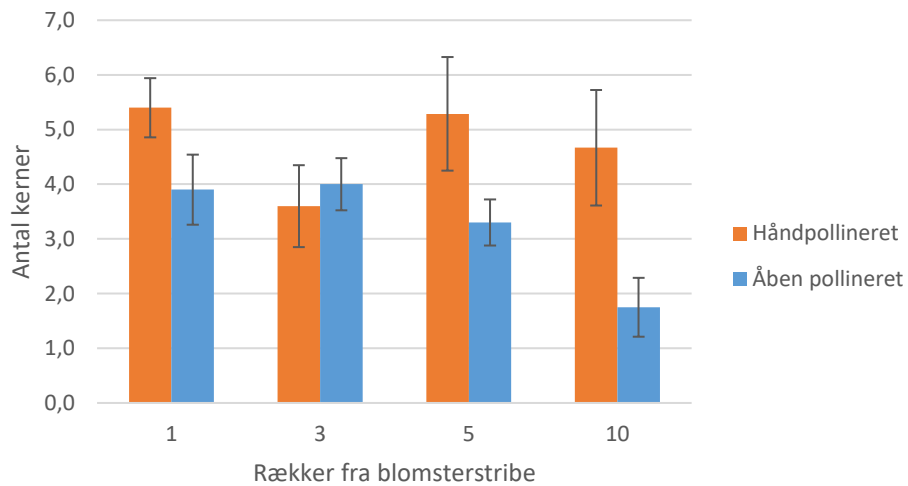
Vi har tilgode at se udviklingen i forekomsten af vilde bier over tid

Honningbier var de hovedsagelige bestøvere og vi fandt få vilde bestøvere i jordbærblomsterne

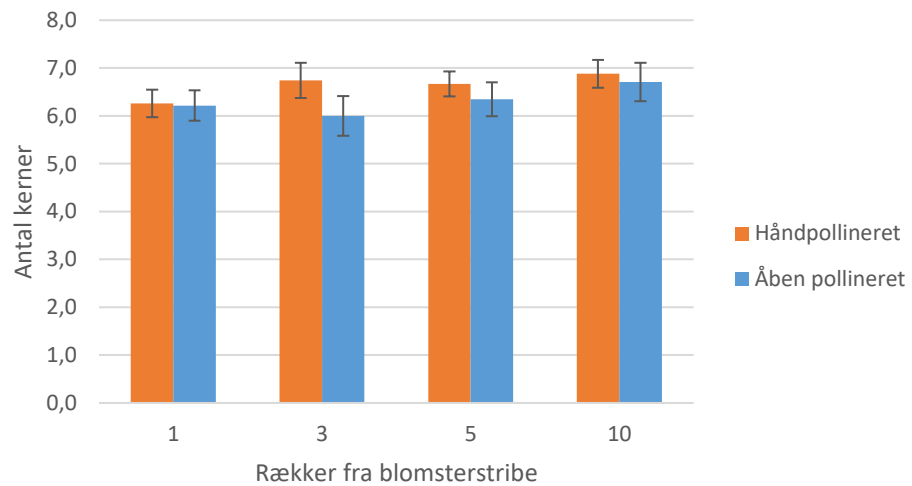
God bestøvningsgrad men ikke forskel ml. hånd- og åbenbestøvede

Ikke vurdering af andre kvalitetsparametre

Frydenlund 2020

Frydenlund 2021

Kan blomsterstriber fremme bestøvning og udbyttet i æbler?

Flest observationer af honningbier

6 arter af jordbier og flest rødhalet jordbi

Forskelle i bestøvningsgrad ml. år

Forskelle ml. hånd- og åbenbestøvede

Effekt af afstand til blomsterriben.

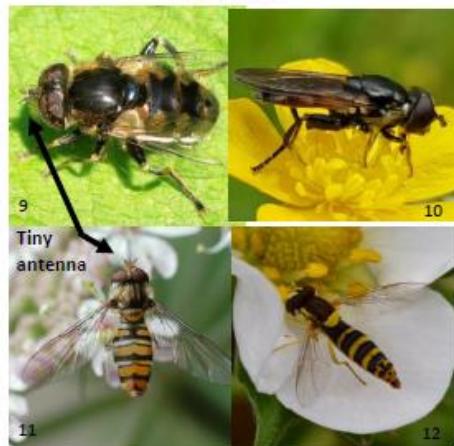
Flere observationer af bestøvere til næste år

Honey bees

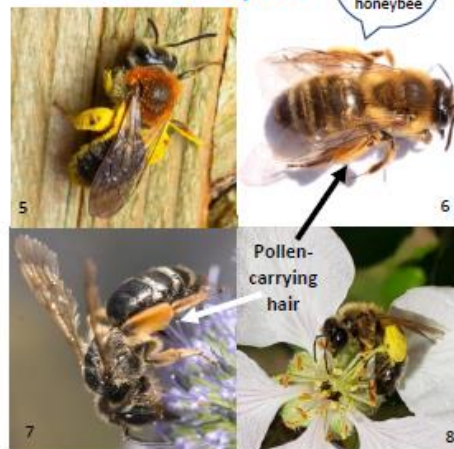
- ❖ Top area of abdomen is often flat
- ❖ Very broad last leg – ‘pollen basket’
- ❖ Non-dense, short, hair on last legs
- ❖ Last legs are usually ‘hang down’ in flight
- ❖ Moistened spherical pollen on last legs
- ❖ Size ~18 mm, and ‘hairy’ eyes

Hoverflies

- ❖ Can be ‘hovering’ above flowers
- ❖ Only one pair of wings; usually held out at 40°
- ❖ Roundish head
- ❖ Round eyes covering most of the head area
- ❖ Short antenna compared to bees
- ❖ Not hairy

Solitary bees

- ❖ Pollen-carrying hair; last legs or under abdomen
- ❖ Often hairy but less than bumblebees
- ❖ Subdued colors, less clear bands than bumblebees
- ❖ Lots of species and variable in color and size
- ❖ Size ~18 mm and smaller

Bumblebees

- ❖ More rounded body, very hairy / fluffy
- ❖ Usually, tail folds downwards when on flowers
- ❖ Moistened pollen on last legs
- ❖ Clear color bands (not all species)
- ❖ Queens = 20-23 mm / Workers = 11-17 mm

Vejledninger:

Etablering blomsterstriber
Egen opgørelse af bestøvere og bestøvning

<https://www.facebook.com/BeespokeNSR>
<https://northsearegion.eu/beespoke/>

Helle Mathiasen, Hortiadvice,
hmat@hortiadvice.dk
Lene Sigsgaard, KU,
les@plen.ku.dk

Interreg
North Sea Region
European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION

BEESPOKE

